

Anusha Kassan

Uniwersytet w Calgary, Kanada

Amy Rose Green

Uniwersytet w Calgary, Kanada

Jasmine Nathoo

Uniwersytet w Albercie, Kanada

Kompetencje wielokulturowego doradcy pracującego z młodzieżą. Fenomenologiczne badania doświadczeń klientów

Przedstawione tu fenomenologiczne badanie dotyczyło doświadczeń nowo przybyłej młodzieży, która uczęszczała na terapię w okresie dorastania po migracji do Kanady. Badania dotyczyły kompetencji doradców realizujących wielokulturowe poradnictwo. Przeprowadzono je na 20-osobowej grupie młodzieży w wieku od 19 do 23 lat, stosując 90-minutowy, pogłębiony, częściowo ustrukturyzowany wywiad jakościowy na temat kompetencji wielokulturowych ich doradców. Wyniki dostarczyły odpowiedzi pozwalających wyłonić cztery istotne kategorie, podkreślające kluczową rolę samoświadomości, wiedzy i umiejętności doradców, a także ich sposobów nawiązywania relacji w ramach poradnictwa multikulturowego. Wyprowadzone z nich wnioski zwracają uwagę na to, jak w kraju przyjmującym powinny być rozwijane kompetencje wielokulturowego doradcy współpracującego z młodymi nowo przybyłymi migrantami. Przedstawiono implikacje odnośnie do praktyki, szkoleń, badań i polityki.

Słowa kluczowe: kompetencje w zakresie doradztwa wielokulturowego, kompetencje kulturowe, doradztwo, nowoprzybyła młodzież, migracja, perspektywa klienta, fenomenologia, badania jakościowe

Kompetencje doradztwa wielokulturowego w pracy z młodym uczestnikiem:

Fenomenologiczne badanie doświadczeń klientów

W 2015 r. ponad 33 000 nowych osób przybywających do Kanady (imigrantów lub uchodźców) stanowiła młodzież w wieku od 15 do 24 lat (*Citizenship and Immigration Canada*, 2015). Chociaż młodzież stoi przed wieloma wyzwaniami wiążącymi

się z migracją podobnymi do tych, które są udziałem osób dorosłych, tzn. z szokiem kulturowym, uprzedzeniami i dyskryminacją oraz kwestiami dostosowawczymi (Oppedal, Roysamb i Sam, 2004; Westwood i Ishiyama, 1991), to napotyka jednak problemy wyjątkowe. Warunki migracji mogą bowiem zaostrzyć typowe trudności rozwojowe młodych ludzi, w tym związane z konstruowaniem tożsamości i rozwojem autonomii, ponieważ sytuują te problemy w kontekście całkowicie nowej kultury (Ellis, MacDonald, Lincoln i Cabral, 2008; NGO, 2009¹). Ponadto pewne kwestie związane z pomyślnym podjęciem studiów na uniwersytecie, takie jak brak biegłości językowej i nie zawsze dobre dostosowanie społeczne, mogą stwarzać dodatkowe trudności (Suárez-Orozco, Pimentel i Martin, 2009; Suárez-Orozco i in., 2010a). Te i inne czynniki stresogenne mogą zakłócić typową trajektorię rozwoju nastolatków i wpłynąć na ich zdolność odnoszenia sukcesów w nowym środowisku.

Zdrowie psychiczne i doradztwo dla młodych przybyszów

Oprócz doraźnych zadań związanych z przesiedleniami i integracją, przed którymi stoją młodzi ludzie, muszą oni również poradzić sobie z emocjami wywołanymi migracją. Nowo przybyła młodzież może zmagać się z przeżywaniem „kulturowej żałoby” (związanej z utratą własnego kraju, wartości kulturowych, struktur społecznych i poczucia tożsamości; Douglas, 2010) i doświadczać w większym stopniu problemów związanych ze zdrowiem psychicznym (w tym stresu pourazowego, zaburzeń i depresji; Ellis, Miller, Baldwin i Abdi, 2011). W świetle tych i innych obaw Monika Stodolska (2008) zaleca, aby wsparcie przez poradnictwo było łatwo dostępne nowo przybyłej młodzieży, zwłaszcza tej, która boryka się z problemami. Jak jednak wynika z badań, ta grupa nie wykazuje zainteresowania pełnym wykorzystywaniem usług w zakresie pielęgnowania zdrowia psychicznego (Ellis i in., 2011; Nadeau, Jaimes, Johnson-Lafleur i Rousseau, 2017). Chociaż badania na ten temat są wycinkowe, to wskazują, że niektórzy nowo przybyli, którzy mieli dostęp do usług wspierających zdrowie psychiczne i wynieśli z terapii pozytywne doświadczenia (Kassan i Sinacore, 2016), często kończyli ją przedwcześnie. Na przykład Nikolas Carson i jego współpracownicy (2011) odkryli, że haitańska młodzież przychodziła na mniejszą liczbę prowadzonych sesji terapeutycznych oraz doradczych i wymagała więcej pojedynczych spotkań niż biała młodzież nieprzyjezdna. Różnica ta mogła być po części spowodowana brakami w kompetencjach kulturowych osób świadczących takie usługi. Faktycznie, w badaniu z udziałem młodych nowo przybyłych kobiet, stwierdzono, że niektóre uczestniczki przedwcześnie zakończyły korzystanie z poradnictwa z powodu różnic kulturowych między nimi a ich doradcami (Kassan i Sinacore, 2016). Istotne jest zatem to, aby potrzeby w zakresie poradnictwa dla nowo przybyłej młodzieży były konceptualizowane z uwzględnieniem

¹ „Platforma Praw Człowieka NGO” to stowarzyszenie ponad 80 szwajcarskich organizacji pozarządowych (dostęp: www.humanrights.ch/de/menschenrechte-schweiz/akteure/ngo-plattform/?gclid=EA1aIqobChMIxqmu6OjP2QIVWl8ZCh0RugeEEAYASAAEgLRn_D_BwE. od red.).

jej wielorakich i mieszających się tożsamości kulturowych oraz jej miejsca w społecznej rzeczywistości, a także w kontekście zjawiska migracji (Kassan, w prasie; Kassan i Sinacore, 2016). Soczewką, w której skupiają się związane z tym zadania, może być kompetentnie uprawiane poradnictwo multikulturowe (MCC) – obszar, który w ostatnich latach spotkał się z dużym zainteresowaniem w dziedzinie psychologii poradnictwa.

Kompetencje doradztwa wielokulturowego dla młodzieży

Derald Wing Sue, Patricia Arredondo i Roderick J. McDavis (1992) jako pierwsi zaprezentowali kompleksowy model MCC, w którym kompetencje doradców są utożsamiane ze świadomością (identyfikującą uprzedzenia i założenia), wiedzą (czyli umiejętnością dokładnego zrozumienia pochodzenia kulturowego klientów) i umiejętnościami (wykorzystywaniem odpowiednich kulturowo interwencji). Co więcej, konstruowanie relacji doradczej zostało również pomyślane jako ważny element kompetencji kulturowych (Collins i Arthur, 2010; Sadowsky, Taffe, Gutkin i Wise, 1994). W nowszych modelach MCC znacznie więcej uwagi poświęcono roli rzecznictwa – jako kompetencji w obszarze przestrzegania sprawiedliwości społecznej (Collins i Arthur, 2010; Ratts, Singh, Nassar-McMcMillan, Kent Butler i Rafferty McCullough, 2016).

Ponieważ większość dotychczasowych badań w dziedzinie MCC została przeprowadzona z dorosłymi, podjęto pewne wysiłki w celu dostosowania lub opracowania ram albo wrażliwych kulturowo wytycznych, dotyczących pracy z dziećmi i młodzieżą. (np. Liu i Clay, 2002; McMahan, Mason, Daluga-Guenther i Ruiz, 2014; Yeh i Kwan, 2010; Kassan, w prasie; Kassan i Sinacore, 2016). Wysiłki te miały decydujące znaczenie dla zwrócenia uwagi na praktyki i interwencje w zakresie poradnictwa i interakcji z dziećmi i młodzieżą w ogóle, a w szczególności z nowo przybyłymi młodymi ludźmi. Uznano jednak, że aby lepiej wspierać młodych ludzi w kontekście doradztwa i lepiej zrozumieć ich doświadczenia związane z kompetentnym kulturowo poradnictwem, konieczne jest zwrócenie się do samych klientów.

Uzasadnienie aktualnego badania

W niewielu badaniach proszono nowo przybyłą młodzież o rozmowę na temat swoich doświadczeń związanych z poradnictwem lub opieką psychiczną w ich nowym kraju. Co więcej, żadne badania nie dotyczyły wiedzy nowo przybyłej młodzieży na temat fenomenu MCC. Chociaż konceptualizacje MCC cieszą się ogromnym zainteresowaniem w dziedzinie psychologii poradnictwa, to nie zostały jeszcze przeniesione na problemy młodych ludzi. Nasze badanie miało na celu poznanie doświadczeń bardzo młodych nowo przybyłych w drodze migracji do Kanady, którzy korzystali z poradnictwa w okresie dojrzewania. Dokładniej rzecz ujmując, miało ono na celu opisanie postrzegania przez uczestników MCC ich doradców. W tym celu w prezentowanym badaniu kierowano się następującym pytaniem badawczym:

Jak spostrzegają i opisują MCC swych doradców młodzi ludzie na podstawie własnych doświadczeń z poradnictwem w okresie dorastania? Opracowanie to było częścią większego projektu badawczego penetrującego zjawisko kompetencji kulturowych młodych ludzi i usługodawców w dużej aglomeracji miejskiej w zachodniej Kanadzie.

Metodologia

Projektowanie badań. Metodologia fenomenologiczna, której celem jest przedstawienie subiektywnego postrzegania przez jednostki konkretnego zjawiska (Creswell, 2013), posłużyła do uzyskania bogatych opisów doświadczeń uczestników sesansów poradniczych. Głównym zjawiskiem w niniejszym badaniu były kompetencje doradcze w zakresie pracy z „wielokulturowymi klientami” (MCC). Celem było zatem poznanie MCC doradców z perspektywy tych uczestników. Fenomenologia opisowa posłużyła do uwypuklenia ich poszczególnych subiektywnych doświadczeń, w przeciwieństwie do doświadczeń całej grupy (Giorgi, 1985). Ten rodzaj fenomenologii podkreśla znaczenie otwartego podejścia do danych i pozostawiania tak blisko dostarczających ich, jak to tylko możliwe, w celu uchwycenia bogactwa i złożoności zjawiska, jakie jest przeżywane poprzez doświadczenia „jednoosobowe” (Giorgi, 2009; Wertz, 2005).

Procedura. Po uzyskaniu aprobaty etycznej, uczestnicy badań byli rekrutowani za pośrednictwem reklamowanych w różnych okolicznościach ogłoszeń, które oferowały usługi młodym przybyszom w dużej aglomeracji miejskiej w zachodniej Kanadzie. Aby wziąć w nich udział, osoby w wieku od 19 do 24 lat musiały być nowo przybyłymi pochodzącymi z pierwszej generacji pokolenia osiadłego w Kanadzie (czyli urodzonymi poza Kanadą). Co więcej, musiały one w okresie dorastania, po migracji do Kanady, uczestniczyć w co najmniej jednej sesji poradniczej. Uzyskano świadomą zgodę od osób zainteresowanych badaniami, które spełniały te kryteria. Wypełniły one kwestionariusz demograficzny, a następnie wzięły udział w jakościowych wywiadach pogłębionych, półustrukturyzowanych, które trwały około 90 minut. Aby zapewnić wszystkim badanym możliwość odpowiedzi na podobne tematy, jakie były poruszane w literaturze MCC, protokół wywiadu koncentrował się na następujących zagadnieniach: (a) pytania otwierające; (b) historia migracji; (c) oczekiwania „doradcze”; (d) warunki kulturowe klienta; (e) związki partnerskie; (f) rodzina; (g) społeczność; (h) obawy kulturowe; (i) pomoc zawodowa; (j) podobieństwa i różnice kulturowe; (k) najbardziej i najmniej pomocne aspekty poradnictwa; (l) dodatkowe źródła wsparcia; (m) porady dla specjalistów pracujących z nowo przybyłymi; i (n) objaśnianie/przetwarzanie pytania. Uczestnicząca w badaniu młodzież otrzymała, za poświęcenie swego czasu, honorarium w wysokości 30 \$.

Uczestnicy. Uczestnicy badania spełniali wymagania: było ich dwudziestu w wieku od 19 do 23 lat, wszyscy brali udział w sesjach poradniczych w okresie

dojrzewania i ukończyli co najmniej trzy takie sesje prowadzone przez tego samego doradcę. Ci, którzy wzięli udział w badaniu, przenieśli się do Kanady z wielu różnych krajów. Próba była zróżnicowana kulturowo, bowiem 40% zidentyfikowano jako Chińczyków, 25% jako Koreańczyków, 10% jako Tajwańczyków, a 25% jako innych (tj. pochodzących z Filipin, Indii, Libanu i Rosji). W badanej grupie 17 uczestniczek określiło się jako kobiety, trzech badanych jako mężczyźni; siedemnaście zidentyfikowało się jako osoby heteroseksualne, dwie jako biseksualne i jedna jako homoseksualna. Wszyscy uczestnicy w czasie rozmowy kwalifikacyjnej uczęszczali do szkół pomaturalnych.

Analiza danych. Wywiady były nagrywane i zapisywane dosłownie. W trakcie tego procesu wszystkie informacje identyfikacyjne zostały usunięte. Transkrypcje analizowano zgodnie z procedurą nakreśloną przez Amedeo P. Giorgiego (2009) dla badań fenomenologicznych. Po pierwsze, każda transkrypcja była czytana od początku do końca w celu zapoznania się z nią, a następnie ponownie odczytywana z dodawanymi uwagami zapisywanymi na marginesie. Następnie dokonano horyzontalizacji danych dla każdej transkrypcji, identyfikując istotne kategorie (czyli ważne aspekty doświadczeń badanych). Odpowiednie jednostki danych (tj. zdania lub akapity) zostały zapisane dla każdej kategorii i każda z nich została porównana i zestawiona ze wszystkimi wypowiedziami uczestników. Na koniec ostateczna narracja dotycząca istoty badanego zjawiska (MCC), oparta na znaczących kategoriach, powstała w wyniku analizy danych.

Rygor. Zespół, który współpracował przy prowadzeniu tych badań, składał się z profesora i pięciu asystentów badaczy ze stopniem magistra z psychologii poradnictwa. Wspólnie reprezentowali trzy różne grupy rasowe, sześć grup etnicznych, dwie orientacje seksualne, dwie tożsamości płciowe, a także były to osoby pochodzące z pierwszego lub drugiego pokolenia zamieszkałego w Kanadzie. Aby zarządzać pozycjonowaniem w zespole badawczym i zapewnić ogólną dyscyplinę, zastosowano wiele strategii zwiększających wiarygodność badań, wykorzystując możliwość odrzucania danych oraz zwracając uwagę na niezawodność i potwierdzalność wyników (Shenton, 2004). Na przykład subiektywne postawy badaczy monitorowano poprzez superwizję, bracketing/"zamachy" i wzajemne odpytywanie, tzw. odprawę partnerską (Patton, 2002). Pierwsi ankieterzy zweryfikowali transkrypcję pod kątem dokładności (Merrick, 1999), a sędzia kompetentny i audytor potwierdzili, że wyłaniające się kategorie pozostają „bliskie danych” (Giorgi, 2009). W trakcie całego badania utrzymano przejrzystą ścieżkę audytu, w tym szczegółowy opis procedur (Morrow, 2005). Przeprowadzono kontrolę pracy członków zespołu w celu upewnienia się, że wyniki dokładnie odzwierciedlają doświadczenia uczestników (Creswell, 2013). Ostatecznie, katalityczna trafność pojawiła się podczas odczytywania treści wywiadów wspólnie z uczestnikami badań (Stiles, 1993).

Wyniki

Uzyskane wyniki umożliwiły wyłonienie czterech kategorii odnośnie do kompetencji doradztwa wielokulturowego (MCC), które zostały uznane za ważne dla uczestników. Były to: (a) samoświadomość doradcy, (b) wiedza doradcy, (c) umiejętności doradcy, (d) jakość relacji doradca–klient. Te trzy ostatnie zostały podzielone na podkategorie, które dokładniej opisują doświadczenia nowo przybyłej młodzieży (patrz: tabela 1).

Samoświadomość doradcy Większość nowo przybyłej młodzieży krytycznie wypowiadała się o roli samoświadomości doradcy; jednak jej doświadczenia w odniesieniu do tej kompetencji były dość zróżnicowane. Wielu uczestników badania stwierdziło, że ich doradcy wykazali się samoświadomością, co ocenili jako korzystne dla nich. Uczestnicy ci pozytywnie odnieśli się do uznawania przez doradców różnic kulturowych i innych różnic, jakie zachodzą między nimi. Na przykład uczestniczenie w zajęciach przy różnicy wieku wzbudzała w niektórych poczucie, że doradca ma doświadczenie w pracy z młodszymi od siebie ludźmi i może być dla nich bardziej wyrozumiały. Ponadto zauważali, że gdy doradcy byli świadomi swoich własnych uprzedzeń i potrafili odłożyć je na bok, pomogło to badanym w budowaniu zaufania i otwarciu się na swoich doradców. Jeden z uczestników zwrócił uwagę, że:

Nie mówiła tylko tego, co przyszło jej do głowy, albo wiesz... nie pokazywała swoich przesądów, ani niczego innego w trakcie sesji.

Tabela 1. Przegląd wyników

Kategorie	Podkategorie	Odpowiednia jednostka danych (przykładowe wypowiedzi)
Samoświadomość doradcy		<i>Nie mówiła tylko tego, co jej przyszło do głowy, albo wiesz... nie pokazywała swoich uprzedzeń, ani cokolwiek innego podczas sesji</i>
Wiedza doradcy	Znajomość konkretnych problemów/systemów	<i>Dzięki pomocy mojego doradcy wiedziałem, gdzie mogę znaleźć informacje i nie byłem aż tak przerażony</i>
	Specyficzna wiedza o kulturze i jej rozumienie	<i>Doradca był w stanie zrozumieć, co jest różnicą kulturową</i>

Kategorie	Podkategorie	Odpowiednia jednostka danych (przykładowe wypowiedzi)
Umiejętności doradcy	Mikro- i makro-umiejętności	<i>Jej kontakt wzrokowy i informacja zwrotna, Jej „mowa ciała” była adresowana tylko do ciebie... były też rozmowy telefoniczne i takie tam... ale nie chciała tego przyjąć</i>
	Umiejętności wielokulturowe	<i>Ich dyskusje o kulturze sprawiły, że czułam się bardziej komfortowo (w mówieniu o sobie?), wiedząc, że lepiej rozumiem niż inni ludzie, więc mówiłam bardziej otwarcie</i>
	Zindywidualizowane interwencje	<i>Nauczyłem się utrzymywać jak najbardziej pomocny dystans z moją rodziną. Nie jestem z nią zbyt blisko związany, ale mogę szukać u niej pomocy, kiedy tego potrzebuję i poszukuję odpowiednich sposobów, aby to zrobić.</i>
Stosunki między doradcą a klientem	Akceptacja i bezpieczeństwo	<i>W momencie, gdy dowiedziałem się więcej o tym konkretnym doradcy, uświadomiłem sobie, że jest on kimś, komu mogę zaufać i kimś na kim mogę się oprzeć...</i>
	Dopasowanie kulturowe	<i>Oni zawsze biorą pod uwagę „tło kulturowe”. Nie sugerują czegoś takiego jak „podążaj za głosem serca”.</i>
	Poszerzanie relacji	<i>Ona sprawiła, że czułam się jak u siebie w domu. Jak wam już mówiłam, że jak zaoferowała mi coś do picia, to mówiła to bardzo delikatnie (?)</i>

Z drugiej strony niektórzy uczestnicy badania zgłaszali, iż odnieśli wrażenie, że ich doradcy byli zaskoczeni różnicami kulturowymi, jakie istnieją między nimi. Ponadto kilku wspomniało, że ich doradcom brakowało samoświadomości własnej tożsamości kulturowej. To czasami przekładało się na uprzedzenia i stereotypy widoczne podczas sesji. Różnice w uznawanych wartościach prowadziły do dezorientacji, i wówczas badani uważali, że doradcy nie rozumieją ich. Wielu z badanych młodych ludzi zauważyło również, że doradcy byli niewrażliwi na innych i nastawieni na własną kulturę. W rzeczywistości kilku z nich stwierdziło, że doradcy ich osądzali. Ponadto niektórzy uważali, że ich doradcy oceniali możliwości i szanse młodzieży w sposób nieuzasadniony. Jeden z badanych stwierdził:

Starala się być miła, myślała, że trudno będzie mi przywyknąć do środowiska anglojęzycznego, ponieważ przez rok byłem w Korei. Ale dla mnie było to w porządku i powiedziałem jej, że to nie jest dla mnie kłopotliwe, to nie było ciężkie. Było to jak „nie, jeszcze jej nie doświadczyłeś, będzie ci ciężko...”

Wiedza doradców

Większość uczestników badania podzieliła się swoimi poglądami na temat wiedzy swoich doradców. Mówili o ich kompetencjach w odniesieniu zwłaszcza do: a) znajomości konkretnych systemów/organizacji, a także b) wiedzy i rozumienia kultury.

Znajomość określonych systemów. Wielu badanych stwierdziło, że ich doradca okazywał zrozumienie dla ich problemów lub wykazywał się wiedzą na temat systemów, w których się lokowali. Zrozumienie zagadnień w tych dziedzinach przez ich doradców było ważne dla relacji klient–doradca, w których uczestnicy badań mogli czuć się bardziej komfortowo i być bardziej otwarci. Konkretnie rzecz ujmując, kilku z badanych uznało, że wiedza doradcy na temat realnych problemów, które wzbudziły ich zainteresowanie, pomogła im w normalizacji ich sytuacji. Ponadto ważne dla nich było również to, aby ich doradcy zrozumieli relacje rodzinne i rówieśnicze, a także style komunikacji, pomagając im w korzystaniu z doradztwa. Równie ważna była wiedza doradców na temat różnych doświadczeń, chociażby takich, jak powody, dla których poszukiwano poradnictwa. Uczestnicy badania odnieśli się pozytywnie do wiedzy doradców na temat różnych systemów, takich jak systemy akademickie, medyczne i rządowe. Możliwość rozmowy o tym z doradcami dla wielu była uspokajająca i pomocna – zwłaszcza że niektórzy nie byli w stanie zwrócić się do rodziców o informacje na ten temat. Na przykład jeden uczestnik wyznał:

Zależę od moich rodziców, jednak oni nie znają tylu źródeł wsparcia, by szukać pomocy w Kanadzie, ale z pomocą mojego doradcy wiedzieli, gdzie znaleźć informacje dla mnie, więc nie byłem aż tak przerażony.

Wiedza i zrozumienie specyficzności kultury. Badani młodzi ludzie mówili o wiedzy swoich doradców na temat kultury. Obejmowała ona znajomość doświadczeń imigrantów, różnic kulturowych oraz tożsamości osobistej i kulturowej badanych. Kiedy doradcy wykazywali się wiedzą dotyczącą specyficzności kultur, pozwalało to uczestnikom badań lepiej zrozumieć proces doradztwa i pomogło im poczuć się zrozumianymi. Zwracali oni jednak uwagę na różnicę między posiadaniem wiedzy o różnicach kulturowych a rozumieniem ich jako przedstawicieli danej kultury, podkreślając, że nie były to procesy synonimiczne. Niektórzy badani stwierdzili, że trudno im było wytłumaczyć wszystko swojemu doradcy, który nie mógł ich do końca zrozumieć z powodu odmiennych doświadczeń życiowych. Na przykład jeden z nich stwierdził:

Czułem, że po prostu nie rozumieli, tylko słuchają i podają ogólne wskazówki. Zgaduję, że coś, to to. Ale wtedy nie wiem, czy rzeczywiście można oczekiwać, że ktoś zrozumie, przez co przechodzisz, bo to nie jesteś ty. Oni są różni...

Kiedy wiedza przekładała się na zrozumienie, uznawano to za korzystne. Niektórym uczestnikom badań ułatwiło to przejście do kanadyjskiego społeczeństwa i sprawiło, że poradnictwo stało się dobrze wspomnianym doświadczeniem. Na przykład jeden z nich skomentował:

Doradca był w stanie zrozumieć, co kulturowo różniło nas, jak sądzę, przełamało to barierę mojego postrzegania tego, kim jest typowy kanadyjski doradca szkolny.

Niektórzy młodzi ludzie docenili, gdy ich doradca próbował dowiedzieć się więcej o ich kulturze, wypełniając luki w swojej wiedzy na jej temat. Jednak połowa badanych uznała, że ich doradcom brakuje wiedzy na temat kultury i czasami było to dla nich frustrujące; jeden powiedział:

Spodziewałem się większej liczby doradców i większej liczby doradców z wielokulturowym pochodzeniem i większymi doświadczeniami w pracy z innymi studentami z innych grup etnicznych, ale ona nie miała w tym żadnego doświadczenia, ponieważ [nazwa miasta] jest raczej zdominowane przez białych.

Ponadto kilku badanych młodych ludzi zwróciło uwagę na luki w wiedzy, które wystąpiły nawet wtedy, gdy doradca miał takie samo jak oni pochodzenie kulturowe. Alternatywnie, inni z badanych uważali, że podobieństwa w kulturach pozwalają takiemu doradcy lepiej ich zrozumieć, ale również mogą czasem prowadzić do obojętności z jego strony.

Umiejętności doradcy

Osiemnastu uczestników badania odwołało się do umiejętności swoich doradców. Kategoria ta obejmuje cztery podkategorie: a) umiejętności mikro i ogólne, b) umiejętności wielokulturowe, c) bezpieczeństwo, d) interwencje dostosowane do indywidualnych potrzeb.

Umiejętności mikro i ogólne. Uczestnicy badania podzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat mikroumiejętności swoich doradców. Wykorzystanie tych umiejętności przez doradców pomogło im poczuć się komfortowo podczas sesji i nawiązać dobry kontakt. Mając je na myśli, badani mówili o mikroumiejętnościach, w tym o kontakcie wzrokowym i mowie ciała, wspominając, że korzystanie z tych umiejętności przez doradców pomogło im poczuć się tak, jakby ich doradcy byli w pełni otwarci i ich słuchali. Docenili także koncentrację, obecność i uważność, którą wykazywało wielu doradców. Oprócz mikroumiejętności badani wysoko ocenili również ogólne, bardziej holistyczne umiejętności wykorzystywane przez ich doradców. Na przykład normalizacja ich zachowań pomogła im zmniejszyć

poczucie izolacji i sprawiła, że poczuli się pełni nadziei. Za pomocne uznano także okazywanie empatii i udane próby nawiązywania relacji, oraz podkreślano, że ich refleksje często pomagały młodym ludziom więcej zrozumieć na swój temat. Jeden z nich się zgodził, że:

... Myślę, że ona bazowała na ocenie mojego taty na podstawie mojej wypowiedzi i myślę, że miała rację w pewnym sensie, ponieważ jestem bardzo podobny do mojego taty biologicznie, więc dla niej wykrycie związku między mną a moim tatą było bardzo dokładnym spostrzeżeniem, które zrobiła.

Niektórzy z badanych wspomnieli o samoujawnieniu się jako pomocnej umiejętności, z której korzystali ich doradcy. Ci, którzy go doświadczyli, podkreślali, że odpowiednie samoujawnienie sprawiło, iż ich doradcy wydali się bardziej ludzcy i łatwiej im było przed nimi otworzyć się i zbudować relację opartą na zaufaniu. Na przykład jeden uczestnik badania stwierdził:

Wyznała mi, że jest rozwiedziona, więc opowiedziała mi trochę o sobie. Myślę, że tylko jej „ludzkie podejście” sprawiło, że jestem bardziej otwarta na nią zamiast na jej profesjonalność, ponieważ widziałam innego doradcę, a on bardziej przypominał ścisły profesjonalizm.

Uczestnicy badania wyrazili również opinię, że doceniają doświadczenie zawodowe swoich doradców, wskazując, że są przekonani, iż ich doradcy posiadali wyjątkowe kwalifikacje pozwalające im zrozumieć swoje obawy. Jedna z badanych wyjaśniła tę formę specjalistycznych kompetencji w następujący sposób:

To trochę tak się czujesz jakbyś fizycznie miała iść do zamkniętego szpitala i zobaczyła tam lekarza, a następnie udałaś się do kliniki młodzieżowej i tylko odziedziałaś lekarza To jest tego rodzaju różnica.

Jednak kilku badanych doniosło o braku umiejętności swoich doradców w pewnych obszarach profesjonalnego działania. Niektórzy dostrzegli, że ich doradcy mieli tendencję do mówienia za dużo, byli nadmiernie analityczni lub tak naprawdę nie słuchali ich. To czasami powodowało, że młodzi ludzie czuli niechęć do swojego doradcy lub czuli się źle zrozumieni. Na przykład jeden z uczestników badania stwierdził:

Po zobaczeniu kilku doradców masz wrażenie, że czasami nie rozumieją, o czym mówisz.

Umiejętności wielokulturowe. Kilkoro uczestników badania dyskutowało na temat konkretnych umiejętności swoich doradców w zakresie doradztwa wielokulturowego. Wielu z nich uważało, że ich doradcom brakowało doświadczenia w pracy z klientami wielokulturowymi. Niektórzy zauważyli, że ci doradcy określają zachowanie kulturowe jako dysfunkcjonalne. Na ogół udział w dyskusjach na temat

kultury i tradycji był postrzegany przez wielu jako pomocny, a na pytanie dlaczego, jeden z badanych przyznał się, że :

To sprawiło, że czułem się bardziej komfortowo, dzieląc się [swoją przynależnością do tej samej kultury] i wiedząc, że jednak będzie mnie rozumiała lepiej niż niektórzy inni ludzie, więc mówiłem bardziej otwarcie.

Wielu badanych stwierdziło jednak, że ich doradcy nie pytali o ich kulturę ani nie poświęcali wystarczająco dużo czasu na dyskusję o znaczeniu kultury w ogóle. Stąd badani, których doradcy tylko krótko dyskutowali o kulturze lub którzy czuli, że doradca nie ma pozytywnego nastawienia do ich kulturowego pochodzenia, uznali te rozmowy za mniej pomocne. Na przykład jedna z uczestniczek badania powiedziała:

Zapytała mnie, jak sobie radzę w szkole, i bardzo wolno mówiła do mnie po angielsku, ale nie pytała mnie o kulturę, ponieważ nic o niej nie wiedziała.

W niektórych przypadkach doradcy nie stwarzali okazji do dyskusji na temat kultury, nawet w okolicznościach, w których różnice kulturowe doprowadziły do zerwania relacji. Na przykład jeden uczestnik badania podzielił się informacjami:

... Kiedy rozmawiamy w Korei, kiedy ktoś mówi coś, to mówię, aby potwierdzić że słuchamy, moja reakcja pokazuje, że słucham. Ale teraz doradca byłby zły, kiedy do niego bym się zwracał. Mówiłby, a ja wtrącałabym się, i on powiedziałby: „Teraz ja mówię”.

Kilku uczestników badania kwestionowało trafność omawiania zagadnień dotyczących kultury podczas poradniczych sesji i zasugerowało, aby doradcy wcześniej pytali, czy klient uważa je za ważne. Część z nich stwierdziła, że wychowywanie i zwracanie uwagi na kulturę powodowało ich dyskomfort. Jeden z badanych skomentował to tak:

Jeśli jestem tu z powodu czegoś zupełnie niezwiązanego ze mną, to podniesienie tego problemu sprawiłoby, że stałbym się bardziej podejrzliwy, niewygodny i niezręczny, ponieważ teraz zastanawiałbym się nad motywami doradcy, dla czego to się stało?

Interwencje dostosowane do indywidualnych potrzeb. Uczestnicy badania podzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat podejmowania przez doradców kwestii dostosowywania się do ich potrzeb. Ważną wymienianą przez nich umiejętnością doradców była już sama zmiana perspektywy. Docenili również praktyczną pomoc, np. w zakresie aplikacji uniwersyteckich i usług imigracyjnych. Mówili o przyswajaniu od swoich doradców cennych umiejętności, takich jak unikanie kompromitacji, asertywność, kontrola osobista, hamowanie emocji i inne sposoby radzenia sobie z problemami. Umiejętności te pomogły im radzić sobie na bieżąco, także w sytuacjach pozaporaadczych. Badani docenili również, że doradcy byli

w stanie połączyć rozwiązywanie problemów z rzeczami dla nich ważnymi, co pomogło im w przemianach kulturowych (np. wykorzystanie Pisma Świętego na sesjach). Jeden z uczestników oświadczył:

... I ona również powiedziała mi jeszcze jedną rzecz o ćwiczeniach, ponieważ przedtem w domu dużo ćwiczyłem, co najmniej 4 lub 5 razy, ale kiedy tu byłem, nie uprawiałem sportu ani niczego innego. I zasugerowała, że powinienem zacząć uprawiać sport. I to też bardzo pomogło.

Jednak niektórzy uczestnicy badania sygnalizowali, że ich doradcy nie dostarczyli im odpowiednich wskazówek, technik ani zasobów. Inni wyrażali zdanie, że byłoby dla nich znacznie bardziej pomocne wyjaśnianie pojęć w sposób bardziej klarowny i uczenie pisania tekstów.

Relacje między doradcą a klientem

Wszyscy uczestnicy badania wspominali o rodzajach swoich relacji z doradcami. W tej kategorii powstały trzy podkategorie: a) akceptacja i bezpieczeństwo, b) dopasowanie kulturowe, c) poszerzenie relacji.

Akceptacja i bezpieczeństwo. Większość badanych uznała, że doradcy akceptują ich i są otwarci. Wyraźnie stwierdzili, że przyjacielska, nieoceniająca postawa i gościnność doradców były podstawą ich akceptacji. Pozwoliło to badanej młodzieży poczuć się tak, jakby doradcy opiekowali się nią i chcieli jej pomóc. Uczestnicy badania szczególnie docenili autentyczną otwartość i akceptację swoich doradców, w odniesieniu do rodziny i kultury, co pomogło w budowaniu silnych relacji. Niektórzy docenili posiadanie jeszcze innego powiernika oprócz swoich rodziców ponieważ często nie czuli się przez nich zrozumiani lub nie chcieli ich psychicznie obciążać. Mówiąc o tym, jeden z uczestników badania oświadczył:

Wiele rzeczy po prostu zatrzymuję dla siebie i będę walczył za ich pośrednictwem, nie chcę martwić moich rodziców, nie chcę, żeby mieli dodatkowe obciążenia psychiczne. Oni już je mają, żeby znaleźć pracę i takie tam.

Młodzi ludzie rozmawiali o poczuciu bezpieczeństwa zapewnianemu w sesjach poradniczych i o tym, w jaki sposób pomogło im to uczestniczyć w nich bardziej komfortowo i bez ponoszenia kosztów emocjonalnych. Uznali, że ich poczucie bezpieczeństwa zostało wzmocnione przez uspokajające rozmowy i świadomość, że mają kogoś życzliwego. Ponadto wspomnieli, że niezawodność i konsekwencja były tymi ważnymi cechami ich doradcy, które zwiększały poczucie bezpieczeństwa i zaufania. Takie zabiegi jak organizowanie kolejnych następujących po sobie sesji utwierdziły ich w przekonaniu, że doradcy byli niezawodni i wspierający. Wreszcie „nieformalność” doradców pomagała im również poczuć się bezpiecznie i komfortowo. Jeden z uczestników badania powiedział:

Podobało mi się to, bo to było więcej niż zwykła rozmowa, nie jak ktoś, kto zakłada taką postawę, że wie wszystko i traktuje cię jak studenta i kogokolwiek innego. Jest to bardziej przyjazny osobnik, z którym czuję się mniej zdenerwowany i chętnie się z nim porozumiewam.

Ważnym elementem budowania bezpieczeństwa i zaufania dla niektórych uczestników badania była poufność, zwłaszcza gdy nie chcieli, aby ich rodziny wiedziały, że szukają porady. Na przykład jeden z nich stwierdził:

... Nie byłem pewien, czy można ufać komuś innemu w szkole, ale pod wpływem chwili, gdy dowiedziałem się więcej o tym konkretnym doradcy, uświadomiłem sobie, że jest kimś, komu mogę zaufać, i kimś, na kim mogę się oprzeć...

W przeciwieństwie do powyższych kilku uczestników badania nie czuło się akceptowanych lub bezpiecznych w kontakcie ze swoimi doradcami, co wpływało na relację poradniczą. Dwanaście osób wyraziło pogląd, że bariery kulturowe utrudniały im tworzenie silnych relacji z doradcami, ponadto kilka uznało, że ich doradcy nie mieli wystarczająco dużo czasu, co zniechęciło ich do uczestnictwa w sesjach. Niektórzy próbowali nawiązać kontakt ze swoimi doradcami, jednak czuli, że ci ich nie rozumieją. Niektórzy uczestnicy badania uważali, że ich doradcy nie byli zainteresowani pracą z nimi, a inni odnieśli wrażenie, że ich doradcami są osoby niechętnie przyjmowane przez innych, nieprzystępne i niedostępne. Jeden z uczestników badania wyjaśnił, że *na przykład, żaden z nich nawet nie pamięta mojego imienia, choćbym odwiedził go dziesięć razy*. Dodatkowo, po doświadczeniu nagłego przerwania nauki, kilku młodych ludzi poczuło się zawiedzionych w stosunku do swoich doradców, uważając, że nie otrzymali tyle porad, ile mogliby dostać.

Dopasowanie kulturowe. Ważnym aspektem relacji doradca–klient jest właśnie możliwość nawiązania kulturowego porozumienia. Kilku uczestników badania czuło się bardziej komfortowo w kontaktach z tymi doradcami, którzy dzielili się informacjami na temat swojej kultury, przekonań, religii, płci i/lub wieku, ponieważ czuli, że ten doradca ich rozumiał i mogą mu zaufać. Na przykład jeden uczestnik zwierzył się:

... W tym czasie wiele dla mnie znaczyło. Z jakiegoś powodu wiedząc, że ktoś jest chrześcijaninem, miałem na myśli, że ta osoba jest dobrym człowiekiem i mogę mu ufać.

Porównanie kulturowe pomogło również niektórym uczestnikom badania w złagodzeniu nieporozumień językowych; na przykład jeden zgodził się z faktem, że:

Ona [doradczyni] mogłaby wrócić do kantońskiego, gdybyśmy tak musieli zrobić, ponieważ są pewne rzeczy, których nie można wyrazić w żadnym języku lub tylko w tym jednym języku, a nie w innym.

Niektórzy badani doświadczyli trudności w kontakcie z doradcami, którzy mieli wspólne z nimi pochodzenie kulturowe. Problemy ich wynikały również z poczucia dyskryminacji, braku zrozumienia, sposobu formułowania założeń o kulturowej adekwatności i uprzedzeń doradców. Równocześnie jednak kilku z nich uznało kulturowe niedopasowania za pomocne. Ilustruje to następująca wypowiedź:

Wydaje mi się, że pomogło mi to, że była Kawkazką, a nie Koreanką, ponieważ myślę, że mogłaby bardziej związać się z moim tatą, a ja chciałem wydostać się z tej kultury, nie chciałem tam być. Myślę więc, iż pomogło mi to, że otrzymuję do pomocy inną osobę, że jest to osoba trzecia.

Rozszerzanie relacji. Niektórzy uczestnicy badania mówili o sytuacjach, w których ich doradcy wyszli poza tradycyjną rolę doradzającego i o tym, jak to pomogło wzmocnić ich związek. Doradcy ci włączali różne przedmioty i obrzędy wchodzące w zakres kultury i/lub religii do poradnictwa, w tym modlitwy, Pismo Święte i jedzenie w koreańskiej restauracji. Działania te pomogły zmniejszyć niepokoje młodych migrantów. Inni doradcy, rezygnując z autorytatywnego zachowania, przyjęli bardziej swobodne postawy, co pomogło niektórym poczuć się bezpieczniej. Byli i tacy doradcy, którzy zaoferowali posiłki i napoje w czasie sesji, co też sprzyjało wzrostowi poczucia bezpieczeństwa. Rozszerzenie relacji umożliwiło niektórym badanym poczuć, że są pod prawdziwą opieką, co pomogło im stworzyć silniejszą więź terapeutyczną. Na przykład jeden uczestnik badania podzielił się taką informacją:

Ona rzeczywiście przyszła na moją obronę pracy i dała mi kartkę i kwiaty. Nie sądzę, żeby to było normalne, że każdy doradca by to zrobił, więc rozwinęliśmy relację. To sprawiło, że powiedziałem jej, że mogę jej powiedzieć wszystko i nigdy bym tego nie zrobił z żadnym innym doradcą, o którym myślę.

Dyskusja

Opracowanie to opisuje doświadczenia młodych ludzi, którzy w okresie dorastania po przyjeździe do Kanady uczestniczyli w poradniczych sesjach. Wyniki sugerują, że obecne konceptualizacje kompetencji wielokulturowego poradnictwa (MCC) (np. Collins i Arthur, 2010; Ratts i in., 2016; Sue i in., 1992) mają zastosowanie w pracy z młodymi ludźmi. Bez względu na to, czy uczestnicy badania wynieśli pozytywne czy negatywne doświadczenia z korzystania z poradnictwa, wypowiedzieli się krytycznie o roli świadomości doradców, ich wiedzy i umiejętnościach, a także o wielokulturowych relacjach doradczych. Z ustaleń wynika między innymi, że nawet będąc w tak młodym wieku, młodzież, która brała udział w badaniu, okazuje się dość spostrzegawcza i potrafi przedyskutować krytycznie obserwacje związane z jej wielokulturowymi doświadczeniami w zakresie poradnictwa.

Na przykład w odniesieniu do samoświadomości niektórzy uczestnicy ujawnili opinie na ten temat swoich doradców. Czasami negatywne oceny dotyczyły tych doradców, którzy pochodzili z tego samego środowiska kulturowego, co uczestnicy badania. Postawy te były szkodliwe dla relacji doradczej i skłoniły niektórych uczestników do przedwczesnego zakończenia korzystania z pomocy poradnictwa. Takie wyniki nie są całkowicie zaskakujące, ponieważ we wcześniejszych badaniach stwierdzono niepełne wykorzystanie usług w zakresie ratowania zdrowia psychicznego (Ellis i in., 2011; Nadeau i in., 2017), a także wczesne kończenie terapii (Kassan i Sinacore, 2016) wśród młodych przybyszów. Dlatego ważne jest, aby doradcy regularnie zapoznawali się ze swoimi ewentualnymi uprzedzeniami i założeniami, a także znajdowali sposoby, aby w pracy poradniczej z nowymi młodymi klientami odłożyć je na bok.

Jeśli chodzi o wiedzę, młodzież, która wzięła udział w badaniu, wskazała, że jest bardzo ważne, aby doradcy posiadali wiedzę na temat większych systemów wpływających na pobyt młodych ludzi w Kanadzie (np. na temat instytucji edukacyjnych lub regionalnej opieki zdrowotnej). Wyraziła również uznanie dla tych doradców, którzy bezpośrednio pomagali jej w poruszaniu się po tych systemach (np. przy składaniu aplikacji uniwersyteckich i wniosków o pracę), zamiast po prostu odsyłać ich do innych usług lub zasobów. Ten nacisk na rzecznictwo w ostatnich latach osiągnął najwyższy poziom, a wielu psychologów zajmujących się doradztwem promuje włączenie, jako odrębnej kompetencji, problematyki z zakresu sprawiedliwości społecznej (Arthur i Collins, w prasie; Ratts, i in., 2016).

Ponadto uczestnicy badania podkreślili znaczenie wiedzy o kulturze swoich doradców. Wiedza ta niekiedy koncentrowała się na specyficznych aspektach kultury uczestników, a innym razem na kulturze migracji jako całości. Ustalenie to podkreśla potrzebę zdobycia przez doradców wiadomości na temat unikalnych środowisk i kontekstów kulturowych istotnych dla nowych klientów młodzieżowych, aby uniknąć pojawienia się ogólnego, a nawet stereotypowego podejścia do poradnictwa (Ellis i in., 2011; Kassan, w prasie). Jak zauważyli uczestnicy tego badania, ważne jest również, aby doradcy pozostawali otwarci na nowe sposoby poznania, ucząc się od swoich klientów, pytając, czego może im brakować, i rozpoznając, kiedy mogą postępować niewłaściwie. Według Jesse Owena i in. (2016), praktycy muszą znaleźć zawodową równowagę między „posiadaniem swojej fachowej wiedzy” a zadawaniem pytań typu „co, jeśli to nie jest cały obraz?” (Owen i in., 2016, s. 35).

Wszyscy uczestnicy tego badania omówili kluczową rolę wykorzystania umiejętności wielokulturowych w doradztwie. W szczególności zwrócili uwagę na to, w jaki sposób właściwe wykorzystanie informacji ujawnianych na swój temat korzystnie wpłynęło na normalizację problemów, z którymi się borykają, oraz na rozwój współpracy w zakresie doradztwa. Znaczenie samoujawniania się doradców od dawna jest udokumentowane w literaturze feministycznej (Enns, 2012), a wyniki tego badania podkreślają jego wartość w pracy z młodymi ludźmi. Umiejętność w tym zakresie okazała się szczególnie przydatna w sytuacji, gdy doradcy mieli

swoją osobistą historię migracji i rzeczywiście potrafili zrozumieć obawy swoich klientów.

Niektórzy badani młodzi ludzie ujawnili, że zajęcie się ich pochodzeniem kulturowym i doświadczeniami migracyjnymi podczas poradniczej sesji było niezwykle korzystne dla ich rozwoju. Dla innych takie konwersacje odciągnęły ich uwagę od przeżywanych obaw. Wydaje się zatem, że doradcy muszą dobrze ocenić „klinicznie”, kiedy dyskusje o kulturze i migracji są pomocne i istotne dla procesu terapeutycznego. Oceny takiej mogą dokonać tylko wtedy, gdy potrafią „otworzyć drzwi” dla rozmów kulturowych i wspólnie z klientami ustalić, czy ich pochodzenie, tożsamość lub doświadczenia migracyjne powinny znaleźć się w orbicie działań doradczych (Liu i Clay, 2002; Kassan, w prasie; Kassan i Sinacore, 2016). W tym przypadku istotne są ustalenia Owena i współpracowników (2016), które podkreślają możliwość zaproszenia klienta do dzielenia się szczegółami swojej kultury tylko wtedy, gdy jest on gotowy do samodzielnego zdefiniowania swojej tożsamości i do określania najbardziej istotnych aspektów tej tożsamości lub kultury, które chciałby poznać podczas poradniczej sesji.

Dla młodszej młodzieży, która wzięła udział w tym badaniu, wielokulturowa relacja doradcza była głównym punktem wyjścia w jej pracy z doradcami. Oznacza to, że nawiązanie silnego związku z ich doradcą było niezbędne dla uzyskania pomyślnego wyniku poradnictwa. To odkrycie nawiązuje do literatury MCC, która w coraz większym stopniu podkreśla rolę relacji. W rzeczywistości w niektórych modelach wielokulturowe relacje doradcze postrzegane są jako pomost zwiększający kompetencje kulturowe (Arthur i Collins, w prasie; Collins i Arthur, 2010). Uczestnicy ujawniali mieszane doświadczenia w pracy z doradcą pochodzącym z tego samego, co oni, środowiska. W niektórych przypadkach pomocna jest „gra” kulturowa pomiędzy klientem a doradcą, ale w innych, jak zauważono, powiększa ona lukę kulturową. Podczas gdy dotychczasowe badania naukowe nie objęły skuteczności dopasowywania kulturalnego młodszej młodzieży, badania wielokulturowe wykazały zróżnicowane wyniki w tej praktyce (Maraba i Nagamaya Hall, 2002; Zane, Nagamaya Hall, Sue, Young, i Nunez, 2004). Wielu badaczy sugerowało, że dopasowanie kulturowe jest tylko jednym z elementów skutecznego poradnictwa dla młodych ludzi i postulowało bardziej ogólne podejście do kompetencji kulturowych, w ramach którego doradcy mogą brać pod uwagę wieloraką i krzyżującą się tożsamość kulturową i lokalizacje społeczne, które są istotne dla młodych osób w danym czasie (Arthur i Collins, w prasie; Kassan, w prasie; Kassan i Sinacore, 2016).

Wreszcie uczestnicy badania przyznali, że rozwijali silniejsze relacje międzykulturowe wówczas, gdy ich doradcy wykazali się elastycznością i pewną swobodą. Taki użyteczny styl relacyjny może być kojarzony z poradnictwem dla nastolatków w ogóle (Martin, 2003); jednak szczególne znaczenie może mieć dostosowywanie relacji poradniczych do potrzeb każdego nowego klienta (np. dzielenie się tradycyjnym posiłkiem lub przeglądanie Świętych ksiąg). Biorąc pod uwagę zmienny

charakter procesu migracji, doradcy mogą odgrywać priorytetową rolę w budowaniu relacji z młodymi ludźmi w celu zapewnienia bezpiecznej przestrzeni, która jest im lepiej znana.

Implikacje

Wyniki tych badań stanowią ważny wkład w wiedzę specjalistyczną dotyczącą kompetencji doradców wielokulturowych (MCC), otwierają bowiem unikalną empiryczną perspektywę w zakresie ustalania potrzeb wielokulturowego doradztwa dla nowo przybyłej młodzieży. Zasadniczo badanie to wspiera wykorzystanie istniejących struktur kompetencji kulturowej (Collins i Arthur, 2010; Ratts i in., 2016; Sue i in., 1992) w procesie wspierania młodych przybyszy, rozpoczynających pobyt na emigracji. Jednocześnie podkreślają potrzebę zastanowienia się nad wielorakimi i przecinającymi się tożsamościami kulturowymi i lokalizacjami społecznymi, które na co dzień oddziałują na młodzież przybywającą do Unii Europejskiej (Kassan, w prasie; Kassan i Sinacore, 2016), i zachęcaniem jej, w razie potrzeby, do korzystania z poradnictwa (Arthur i Collins, w druku; Ratts i in., 2016). Tak więc podczas prowadzenia konsultacji z młodą młodzieżą konieczne jest wykorzystanie koncepcji MCC w szerokim zakresie, tak aby wykraczać poza indywidualne kompetencje doradcy, obejmujące jego świadomość, wiedzę i umiejętności, w tym umiejętność wchodzenia w wielokulturowe relacje.

Wyniki tego badania wspierają również ciągle wysiłki na rzecz włączenia edukacji wielokulturowej do programów kształcenia na studiach psychologicznych. Badania wykazały, że doradcy, którzy więcej korzystają z programów szkoleniowych w tym zakresie, częściej pracują z bardziej zróżnicowanymi klientami i wysoko oceniają MCC (Arthur i Januszkowski, 2001, Atkinson i Israel, 2003). Co więcej, kształcenie w zakresie sprawiedliwości społecznej ostatnio odgrywa czołową rolę w dyscyplinie „psychologia poradnictwa” (Arthur i Collins, 2014; Foud, Gerstein i Toporek, 2006), a jej włączenie do programów szkoleniowych dobrze służyłoby młodym ludziom.

Najwyraźniej w przyszłości należy prowadzić badania naukowe, które pozwolą odkryć wspólne i unikalne wielokulturowe potrzeby najmłodszych ludzi młodych, tak aby uniknąć podporządkowania ich doświadczeń doświadczeniom innych zróżnicowanych kulturowo nastolatków i młodych dorosłych. Wyniki tego badania ukazały w dużej mierze pozytywne doświadczenia, które mogły wiązać się z tym, że jego uczestnicy wyemigrowali do kanadyjskiego centrum kulturalnego, gdzie doradcy byli na ogół dobrze przygotowani do wspierania ich w procesie integracji. Potrzebne są jednak dalsze badania, aby pokazać doświadczenia przybyłej młodzieży, która nie korzystała z pomocy poradnictwa lub miała problemy z poszukiwaniem wsparcia.

Wreszcie polityka wpływająca na przesiedlenie i integrację nowo przybyłej młodzieży musi odzwierciedlać włączenie wrażliwego kulturowo programowania i praktyk w celu zapewnienia ludziom młodym wsparcia, którego potrzebują w tym krytycznym okresie rozwoju. Jak stwierdzono w niedawnym badaniu (Nadeau i in., 2017), potrzeby w zakresie opieki nad zdrowiem psychicznym młodych przybyszów są bardziej adekwatne, gdy usługi a) zapewniają równowagę między komunikacją, współpracą, poufnością, b) zapewniają ciągłość opieki w przyjaznym środowisku przy różnych poziomach, c) obejmują interwencje rodzinne i wspólnotowe, oraz d) są interdyscyplinarne i międzyinstytucjonalne.

Mocne strony i ograniczenia

Główną siłą tego badania jest skrupulatny projekt badań fenomenologicznych, który umożliwił poznanie poziomu kompetencji poradnictwa wielokulturowego (MCC) z perspektywy wielu młodych przybyszów. Faktycznie brakuje wiedzy, która pozwoliłaby poznać postrzeganie doradztwa przez innych klientów, choć istnieją dowody na to, że preferencje klientów w odniesieniu do usług zwiększają stopień korzystania z nich i zachęcają do osiągnięcia lepszych wyników (McHugh, Whitton, Peckham, Welge i Otto, 2013).

Potencjalnym ograniczeniem tego badania był jego retrospektywny charakter, ponieważ uczestnicy przedstawiali relacje ze swoich wcześniejszych doświadczeń w zakresie korzystania z poradnictwa. Można jednak argumentować, że uczestnicy omawiali najistotniejsze aspekty MCC, pamiętając o tych doświadczeniach i przypisując im ważne znaczenie. Ponadto Max van Manen (1997) argumentował, że refleksje fenomenologiczne są w rzeczywistości „retrospektywne” (Van Manen, 1997, s. 10), ponieważ uczestnicy korzystają z przestrzeni między refleksją a swoimi doświadczeniami.

Biorąc pod uwagę, że badania dotyczyły doświadczeń ich uczestników w zakresie korzystania z poradnictwa, ich opisy były bardziej indywidualne i skupiały się wokół kompetencji, czyli świadomości, wiedzy, umiejętności i organizowania relacji przez doradców. Wówczas gdy dotyczyły kwestii systemowych, mogła zostać dokładniej zauważona rola rzecznictwa. W związku z tym w przyszłości potrzebne są badania w celu określenia roli kompetencji w zakresie sprawiedliwości społecznej, w doradztwie dla młodych przybyszów.

Wnioski

Wielu młodych przyjezdnych, którzy wzięli udział w tym badaniu, potwierdziło pozytywne doświadczenia doradcze i wyróżniające się kompetencje swoich wielokulturowych doradców (MCC). W tym samym czasie tylko niektórzy uczestnicy badania podzielili się negatywnymi opiniami na temat MCC swoich doradców,

co czasami skłaniało ich do przedwczesnego porzucania nauki lub rezygnacji z doradztwa. Różnorodne doświadczenia, o których dyskutowali, podkreślają znaczenie rozwijania MCC w kontekście uwzględniającym potrzeby i doświadczenia nowo przybyłych młodych ludzi migrujących do Kanady. Takie podejście wymaga dużej samoświadomości i refleksji ze strony doradców, jak również celowego propagowania MCC ze strony nauczycieli, badaczy i decydentów.

Podziękowanie. Chciałybyśmy wyrazić nasze uznanie dla pracy zespołu badawczego, który wniósł swój wkład w ten projekt, w tym Jacqueline Bendell, Salah Bustami, Anne-Marie Crotty, Julii A. Cohen, Helii Jafari, Negin M. Naraghi i Richardowi A. Youngowi. Dziękujemy również uczestnikom, którzy podzielili się z nami swoimi doświadczeniami.

Finansowanie. Ten projekt został sfinansowany przez Grant HSS Seed Grant (The University of British Columbia, Wydział Edukacji).

Tłumaczenie z języka angielskiego: Redakcja

Bibliografia

- Arthur, N., & Collins, S. (w prasie). *Culture-Infused Counselling: Fostering Socially Just Change Processes* (3rd ed.). Calgary, AB: Counselling Concepts.
- Arthur, N., & Collins, S. (2014). Counsellors, counselling, and social justice: The professional is political. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy*, 48(3), 171–177. Retrieved from <http://cjcrc.ualgary.ca/cjc/index.php/rcc/article/viewFile/2764/2532>
- Arthur, N., & Januszkowski, T. (2001). The multicultural counselling competencies of Canadian counsellors. *Canadian Journal of Counselling*, 35(1), 36–48. Retrieved from: <http://cjc-rcc.ualgary.ca/cjc/index.php/rcc/article/view/176>
- Atkinson, D.R., & Israel, T. (2003). Teaching multicultural counseling competence, [w:] D. B. Pope-Davis, H.L.K. Coleman, W.M. Liu, & R.L. Toporek (red.), *Handbook of multicultural competencies in counseling and psychology* (pp. 591–606). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Carson, N.J., Stewart, M., Lin, J.Y., & Alegria, M. (2011). Use and quality of mental health services for Haitian youth. *Ethnicity and Health*, 16(6), 567–582. doi: 10.1080/13557858
- Citizenship and Immigration Canada (2015). Facts & figures, 2015. Retrieved from <http://www.cic.gc.ca/english/resources/statistics/index.asp>.
- Collins, S., & Arthur, N. (2010). Culture-infused counselling: A fresh look at a classic framework of multicultural counselling competencies. *Counselling Psychology Quarterly*, 23(2), 203–216. doi:10.1080/09515071003798204.
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Douglas, A.R. (2010). Working with bereaved asylum-seekers and refugees. *Bereavement Care*, 29(3), 5–9. doi: 10.1080/02682621.

- Ellis, H., MacDonald, H., Lincoln, A., & Cabral, H. (2008). Mental health of Somali adolescent refugees: The role of trauma, stress, and perceived discrimination. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 76*(2), 184–193. doi: 10.1037/0022-006X.76.2.184.
- Ellis, H., Miller, A.B., Baldwin, H., & Abdi, S. (2011). New directions in refugee youth mental health services: Overcoming barriers to engagement. *Journal of Child and Adolescent Trauma, 4*(1), 69–85. Doi: 10.1080/19361521.2011.545047.
- Enns, C.Z. (2012). *Feminist theories and feminist psychotherapies: Origins, themes, and diversity* (2nd ed.). Binghamton, NY: Haworth Press.
- Fawzi, S. M., Betancourt, T., Marcelin, L., Klopner, M., Munir, K., Muriel, A., Oswald, C., & Mukherjee, J. (2009). Depression and post-traumatic stress disorder among Haitian immigrant students: implications for access to mental health services and educational programming. *BMC Public Health, 482*(9). doi: 10.1186/1471-2458-9-482.
- Foud, N.A., Gerstein, L.H., & Toporek, R.L. (2006). Social justice and counseling psychology in context. In R.L. Toporek, L.H. Gerstein, N.A. Foud, G. Roysirac, & T. Isreal (red.), *Handbook for Social Justice in Counseling Psychology* (s. 17–34). Sage Publications, Thousand Oaks, CA.
- Giorgi, A. (1985). *Phenomenological and psychological research*. Pittsburgh, PA: Duquesene University Press.
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach*. Pittsburgh, Pennsylvania: Duquesene University Press.
- Kassan, A. (w prasie). A feminist-multicultural approach with adolescent females: Intersecting identities and multiple social locations, [w:] N. Arthur & S. Collins (red.), *Culture-Infused Counselling: Fostering Socially Just Change Processes* (3rd ed.). Calgary, AB: Counselling Concepts.
- Kassan, A., & Sincore, A.L. (2016). Multicultural counselling competencies with female adolescents: A retrospective qualitative investigation of client experiences. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy / Revue canadienne de counseling et de psychothérapie, 50*(4), 402–420. Retrieved from.
- Liu, W.M., & Clay, D.L. (2002). Multicultural counselling competencies: Guidelines in working with children and adolescents. *Journal of Mental Health Counselling, 24*(2), 177–188. Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/ab51b548db14c7f3f7a955d48cd558a6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=47399>.
- Maraba, G.G., & Nagamaya Hall, G.C. (2002). Meta-analysis of ethnic match as a predictor of dropout, utilization and level of functioning. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 8*, 290–297. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1037/1099-9809.8.3.290>.
- Martin, D.G. (2003). *Clinical practice with adolescents*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole-Thomson.
- McHugh, R.K., Whitton, S.W., Peckham, A.D., Welge, J.A., & Otto, M.W. (2013). Patient preference for psychological vs pharmacologic treatment of psychiatric disorders: A meta-analytic review. *The Journal of Clinical Psychiatry, 74*(6), 595–602. doi: 10.4088/JCP.12r07757.

- McMahon, G.H., Mason, E.C.M., Daluga-Guenther, N. & Ruiz, A. (2014). An ecological model of professional school counselling. *Journal of Counselling & Development, 92*(4), 459–471. doi: 10.1002/j.1556-6676.2014.00172.x.
- Merrick, E. (1999). An exploration of quality in qualitative research: Are reliability and validity relevant? In M. Kopola & L.A. Suziki (red.), *Using qualitative methods in psychology* (pp. 25–36). Thousand Oaks, CA: Sage. <http://dx.doi.org/10.4135/9781452225487.n3>.
- Morrow, S.L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology, 52*(2), 250–260. doi:10.1037/0022-0167.52.2.250.
- Nadeau, L., Jaimes, A., Johnson-Lafleur, J., & Rousseau, C. (2017). Perspectives of migrant youth, parents and clinicians on community-based mental health services: Negotiating safe pathways. *Journal of Child and Family Studies, 26*(7), 1936–1948. doi: 10.1007/s10826-017-0700-1.
- Oppedal, B., Roysamb, E., & Sam, D.L. (2004). The effect of acculturation and social support on change in mental health among young immigrants. *International Journal of Behavioral Development, 28*(6), 481–494. doi: 10.1080/01650250444000126.
- Owen, J., Tao, K.W., Drinane, J.M., Hook, J., Davis, D.E., & Foo Kune, N. (2016). Client perceptions of therapists' multicultural orientation: Cultural (missed) opportunities and cultural humility. *Professional Psychology: Research and Practice, 47*(1), 30–37. doi: 0735-7028/16/\$12.00.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ratts, M.J., Singh, A.A., Nassar-McMillan, S., Kent Butler, S., & Rafferty McCullough, J. (2016). Multicultural and social justice counseling competencies: Guidelines for the counseling profession. *Journal of Multicultural Counseling and Development, 44*(1), 28–48. doi: 10.1002/jmcd.12035.
- Shenton, A.K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information, 22*(2), 63–75. Retrieved from <http://www.crec.co.uk/docs/Trustworthypaper.pdf>.
- Sodowsky, G.R., Taffe, R.C., Gutkin, T.B., & Wise, S.L. (1994). Development of the Multicultural Counseling Inventory: A self-report measure of multicultural competence. *Journal of Counseling Psychology, 41*(2), 137–148. doi:10.1037/0022-0167.41.2.137.
- Stiles, W.B. (1993). Quality control in qualitative research. *Clinical Psychology Review, 13*, 593–618. doi:10.1136/ebmh.2.4.99.
- Stodolska, M. (2008). Adaptation challenges among adolescent immigrants from Korea, Mexico, and Poland. *Journal of Immigrant and Refugee Studies, 6*, 197–229. doi: 10.1080/15362940802198884.
- Suárez-Orozco, C., Gaytán, F.X., Bang, H.J., Pakes, J., O'Connor, E., & Rhodes, J. (2010a). Academic trajectories of newcomer immigrant youth. *Developmental Psychology, 46*(3), 602–618. doi:10.1037/a0018201.
- Suárez-Orozco, C., Pimentel, A., & Martin, M. (2009). The significance of relationships: Academic engagement and achievement among newcomer immigrant youth. *Teachers College Record, 111*(3), 712–749. Retrieved from [http://s3.amazonaws.com/academia.edu/documents/](http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/).

- Sue, D.W., Arredondo, P., & McDavis, R.J. (1992). Multicultural counseling competencies and standards: A call to the profession. *Journal of Counseling and Development*, 70(4), 477–483. doi: 10.1002/j.1556-6676.1992.tb01642.x.
- Van Manen, M. (1997). From meaning to method. *Qualitative Health Research*, 7, 345–369. doi: 10.1177/104973239700700303.
- Wertz, F.J. (2005). Phenomenological research methods for counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 167–177. doi:10.1037/0022-0167.52.2.167.
- Westwood, M.J., & Ishiyama, F.I. (1991). Challenges in counseling immigrant clients: Understanding intercultural barriers to career adjustment. *Journal of Employment Counseling*, 28(4), 130–143. doi: 10.1002/j.2161-1920.1991.tb00402.x.
- Yeh, C.J., & Kwan, K.L.K. (2010). Advances in multicultural assessment and counselling with adolescents: An ecological perspective, [w:] J.G. Ponterotto, J.M. Casas, L.A. Suzuki, & C.M. Alexander (red.), *Handbook of multicultural counselling* (3rd ed., s. 637–648). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Zane, N.S.W., Hatanaka, H., Park, S.S., & Akutsu, P. (2004). Ethnic-specific mental health services: Evaluation of parallel approaches for Asian-American clients. *Journal of Community Psychology*, 22(2), 68–81. doi: 10.1002/1520-6629(199404)22:2<68::AID-JCOP2290220204>3.0.CO;2-5.
- Zane, N.W.S., Nagamaya Hall, G.C., Sue, S., Young, K., & Nunez, J. (2004). Research on psychotherapy with culturally diverse populations, [w:] M.J. Lambert (red.), *Handbook of psychotherapy and behavior change* (5th ed., s. 767–802). New York, NY: Wiley.